



**Република Србија**  
**АПЕЛАЦИОНИ**  
**СУД У БЕОГРАДУ**  
**Гж 5538/24**  
**31.3.2025. године**  
**Београд**

**У ИМЕ НАРОДА**

**АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ**, у већу састављеном од судија Јелене Стојилковић, председника већа, Станиславе Митровић и Снежане Маријановић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Весна Илић, адвокат из Тополе, Булевар Краља Александра бр. 34А, против тужене Републике Србије-Министарство унутрашњих послова, Сектор за ванредне ситуације, коју заступа Државно правобранилаштво из Београда, Косовска бр. 31, ради накнаде штете, одлучујући о жалби тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду П бр. 614/22 од 02.07.2024. године, након расправе одржане пред другостепеним судом дана 31.03.2025. године, донео је

**ПРЕСУДУ**

**УКИДА СЕ** пресуда Вишег суда у Београду П бр. 614/22 од 02.07.2024. године у ставу првом и другом изреке.

**ОДБАЦУЈЕ СЕ** жалба тужене изјављена против става трећег изреке пресуде Вишег суда у Београду П бр. 614/22 од 02.07.2024. године као недозвољена.

**ОБАВЕЗУЈЕ СЕ** тужена Република Србија-Министарство унутрашњих послова, Сектор за ванредне ситуације да тужиоцу АА из ... на име накнаде материјалне штете исплати износ од 3.440.202,50 динара са законском затезном каматом почев од 02.07.2024. године па до исплате, у року од 15 дана од дана пријема писаног отпракка пресуде.

**ОДБИЈА СЕ** тужбени захтев тужиоца преко износа досуђеног у ставу другом изреке до тражених 4.914.575,00 динара, за износ од још 1.474.372,50 динара са законском затезном каматом почев од 02.07.2024. године па до исплате.

**ОБАВЕЗУЈЕ СЕ** тужена да тужиоцу на име трошкова парничног поступка исплати износ од 512.370,76 динара са законском затезном каматом почев од дана извршности пресуде па до исплате, у року од 15 дана од дана пријема писменог отпракка пресуде.

**ОБАВЕЗУЈЕ СЕ** тужена да тужиоцу на име трошкова другостепеног поступка исплати износ од 38.250,00 динара, у року од 15 дана од дана пријема писменог отправака пресуде.

**ОДБИЈА СЕ** захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

### **О б р а з л о ж е њ е**

Побијаном пресудом у ставу првом изреке обавезана је тужена да тужиоцу на име накнаде материјалне штете исплати износ од 4.914.575,00 динара са законском затезном каматом почев од 02.07.2024. године па до исплате. У ставу другом изреке обавезана је тужена да тужиоцу на име трошкова парничног поступка исплати износ од 512.370,76 динара са законском затезном каматом почев од дана извршности пресуде па до исплате. У ставу трећем изреке одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова парничног поступка у делу у коме је тражио исплату законске затезне камате од дана пресуђења па до дана наступања услова за извршење као неоснован.

Против наведене пресуде тужена је благовремено изјавила жалбу побијајући је у целисти због битне повреде одредаба парничног поступка погрешне примене материјалног права и погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања.

Испитујући побијану пресуду у границама законских овлашћења прописаних одредбом члана 386 Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС", бр. 72/11 са каснијим изменама и допунама), Апелациони суд је оценио да је сагласно одредби члана 383 став 4 Закона о парничном поступку потребно заказати расправу пред другостепеним судом, јер је првостепена пресуда већ једанпут била укинута, а приликом доношења побијане пресуде због погрешне примене материјалног права чињенично стање није потпуно утврђено, на шта се основано указује жалбом тужене.

Претходном оценом жалбе тужене, другостепени суд је нашао да је њена жалба недозвољена у делу у коме је изјављена против става трећег изреке ожалбене пресуде с обзиром да је у том делу одбијен тужбени захтев тужиоца. Стога не постоји правни интерес тужене за изјављивање жалбе у овом делу сагласно члану 378 став 3 ЗПП, па у смислу одредбе члана 387 став 1 тачка 1 ЗПП, одлучено као у ставу другом изреке.

На расправи одржаној пред другостепеним судом, суд је поново извео доказе који су изведени пред првостепеним судом, и након њихове оцене у складу са одредбом члана 8 Закона о парничном поступку је утврдио следеће чињенично стање.

На подручју Општине Топола дана 13.06.2018. године око 15,00 часова дошло је до елементарне непогоде-града и олујног ветра, која је нанела штету на засадима тужиоца и то кајсијама, јабукама, крушкама, стоном грожђу, нектаринама и шљивама на тужиочевом пољопривредном газдинству у површини од 6.8445 хектара. Комисија за процену штете оштећења од града, олујног ветра и обилних падавина на пољопривредним културама је донела извештај број 320-2-8/2018-03 од 18.07.2018. године, по пријави штете АА из ... и проценила укупну штету од града на његовом

пољопривредном газдинству у ... у висини од 4.914.575,00 динара. На дан штетног догађаја 13.06.2018. године, како је утврђено на основу исказа ББ, лица које је било ангажовано на противградној станици у ... 2018. године, испале су три противградне ракете, што је био недовољан број, односно недостајало је бар још 6 ракета за сузбијање града с обзиром на то да се радило о граду величине лешника који је падао 20 минута. Тужилац у години 2018. када се догодило невреме ништа од засада није осигурао. Оно што је он предузео заједно са осталим лицима који су имали засаде је било то што су сакупљали новац и то више пута у току године који су предавали општини за куповину противградних ракета. Сада то не раде јер увек постоји 15-16 ракета а у то време је било свега 2-3, максимално 5, сада су то аутоматске ракете, раније није било аутоматских ракета већ су их испаливали стрелци. Он није имао противградну заштиту, сада има на једном хектару а имање је око 10 хектара. Противградна мрежа по хектару кошта 20.000 од 25.000 евра и он то није могао да плати у 2018. години јер му је приход са овог имања једини, издржава петочлану породицу. Зна да су неки имали противградну мрежу, и да је њихова штета била мања, али нико није имао цело имање покривено противградном заштитом него највише на хектар или два. Осигурање је било скупо тако да у 2018. години није осигурао имање. У претходном периоду када је имао осигурање и када се штета догоди, осигурање процењује штету и он ни тада није могао да буде на нули или да нешто мало заради, а могао је много да изгуби. Његова финансијска немогућност да постави противградну заштиту утицала је на штету и претходних година јер сваке године се догоди град мање или више, чак и када је мањи град штета на воћу је 10 или 20%, па он то не може да прода осим у индустријске сврхе а што је недовољно да се покрију и трошкови производње а камоли да се заради и да уложи заштитну мрежу. Висина штете је утврђена из комисијског записника за процену оштећења од града на износ од 4.914.575,00 динара. Из исказа сведока ББ произилази да је он критичног дана радио као стрелац на ракетној станици, да је радарски центар знао са колико ракета располажу и да је по налогу радарског центра испалио три ракете а затим још преостале две ракете када је град величине лешника почео да пада више ракета није имао а требало би да их је било најмање 6 да би имало неког ефекта.

Све наведене чињенице другостепени суд је утврдио из исправа које је у доказном поступку прочитао и које је прихватио, исказа тужиоца и сведока ББ и Комисије за процену оштећења од града, коју је у целини прихватио.

Имајући у виду наведено чињенично стање, овај суд је оценио да је неоснован приговор недостатка пасивне легитимације тужене, како је то правилно оценио и првостепени суд, будући да је обавеза да организује противградну заштиту у време штетног догађаја била на Министарству унутрашњих послова. Законом о метеоролошкој и хидролошкој делатности ("Сл. гласник РС", бр. 88/10), уређен је између осталог, и начин како се остварује делатност везана за метеоролошке и хидролошке елементарне непогоде, где је у члану 5 став 1 тачка 10 и 11 предвиђено да је у надлежности Републичког хидрометеоролошког завода метеоролошка и хидролошка подршка одбрани и заштити од поплава, ледених појава и других метеоролошких и хидролошких појава и катастрофа, те метеоролошка подршка систему за сузбијање града и другим видовима модификације времена, а у члану 3 тачка 12 да метеоролошко обезбеђење јесте скуп мера, активности и послова на прикупљању, обради, анализи, прогнози и дистрибуцији метеоролошких података и информација о текућем и

очекиваном стању времена и климе од значаја за безбедност живота људи и материјалних добара. Из наведеног произилази да је према наведеном закону, надлежност Републичког хидрометеоролошког завода у случају појаве елементарних непогода пре свега везана за метеоролошке податке, а не активности ради спровођења других мера заштите. Са друге стране Законом о ванредним ситуацијама (“Сл. гласник РС”, бр. 111/09, 92/11 и 93/12), одредбом члана 8 тачка 2 предвиђено је да систем заштите спасавања услед ванредних ситуација подразумева и превентивне мере ради заштите од елементарних непогода, које се у тачки 15 дефинишу и као мере противградне одбране. Одредбом члана 34 истог закона одређено је да Републички штаб за ванредне ситуације руководи и координира рад субјеката система заштите и спасавања и снага заштите и спасавања у ванредним ситуацијама на спровођењу утврђених задатака, а према члану 11 став 4а, да Министарство унутрашњих послова врши стручне, технике административне послове за републички штаб за ванредне ситуације. Одредбом члана 11 Закона о министарствима (“Сл. гласник РС”, бр. 44/14, који је ступио на снагу даном објављивања 26.04.2014. године), у основном тексту до измене у Сл. гласнику РС, бр. 54/15 објављене 22.06.2015. године, која је ступила на снагу осмог дана од дана објављивања, међу надлежностима Министарства унутрашњих послова наведена је и противградна заштита, а након наведене измене та надлежност је брисана, док је члану 27 у основном тексту закона противградна заштита није наведена као надлежност Републичког хидрометеоролошког завода, већ је постала са изменама закона у “Сл. гласнику РС”, бр. 54/15 објављеним 22.06.2015. године. Поред тога, Законом о изменама и допунама Закона о министарствима (“Сл. гласник РС”, бр. 54/15) који је ступио на снагу 30.06.2015. године, након предметног догађаја, предвиђено је да су послови противградне заштите у надлежности Републичког хидрометеоролошког завода изричито наведени у члану 3 да РХМЗ преузима од Министарства унутрашњих послова-Сектора за ванредне ситуације запослене и постављена лица, као и права обавезе и предмете, опрему, средства за рад и архиву за вршење надлежности у области противградне заштите, што такође указује да је у време штетног догађаја организација противградне заштите била у надлежности Министарства унутрашњих послова.

Неосновано се жалбом тужене оспорава пасивна легитимација тужене указивањем да су Законом о ванредним ситуацијама прописана права и дужности јединице локалне самоуправе у заштити и спасавању јединица локалне самоуправе у поступку заштите од елементарних непогода и да је надлежност општине у организовању заштите од елементарних непогода прописана одредбом члана 20 став 1 тачка 19 Закона о локалној самоуправи (“Сл. гласник РС”, бр. 129/07 са изменама до 101/16). Чињенице да поред органа Републике Србије постоји надлежност локалне самоуправе, као и аутономне покрајине у остваривању права и дужности у питањима заштите и спасавања у поступцима заштите од елементарних непогода, тужену не може ослободити одговорности, с обзиром на њену законом утврђену обавезу у погледу противградне одбране и заштите, коју је без оправданог разлога обуставила, и због чега постоји њена одговорност.

Према ставу овог суда, постоји одговорност тужене да тужиоцу накнади штету коју је претрпео на свом пољопривредном газдинству. Ова одговорност се заснива на одредби члана 172 и 184 Закона о облигационим односима. Ово стога што Република Србија одговора за штету која је настала пропуштањем дужности предузимања мера у

циљу сузбијања мера и смањења обима штетних последица од елементарних непогода.

Наиме, држава као правно лице које одговара за рад својих органа према одредби члана 172 ЗОО, одговара и за штету у складу са одредбом члана 184 истог закона, у вези са вршењем послова од општег интереса. Она не би одговарала само у случају када би доказала да се понашала као добар привредник, те да из оправданих разлога није могла организовати систем противградне заштите. Тужена је била у обавези да благовремено успостави систем противградне заштите, и да обезбеди неопходан број противградних ракета а што у конкретном случају није учињено, испаљено је свега 5 ракета а било је неопходно још најмање 6 да би се обезбедио потребни ефекат те је дошло до оштећења на пољопривредном газдинству тужиоца. Непоступање тужене у складу са наведеним обавезама је у директној узрочно-последичној вези са настанком штете коју је тужилац претрпео, па је тужена у обавези да тужиоцу исту надокнади у складу са одредбом члана 154 Закона о облигационим односима.

Одредбом члана 2 Закона о ванредним ситуацијама ("Службени гласник РС", бр. 111/09, 92/11 и 93/12), прописано је да Република Србија обезбеђује изградњу јединственог система заштите и спасавања у складу са тим законом и другим прописима, као и програмима, плановима и другим документима који се односе на заштиту и спасавање и цивилну заштиту. Ванредна ситуација је стање када су ризици и претње или последице катастрофе за становништво и животну средину и материјална добра таквог обима и интензитета да њихов настанак или последице није могуће спречити или отклонити редовним деловањем надлежних органа и служби, па је за њихово ублажавање и отклањање неопходно употребити посебне мере, снаге, средства уз појачан режим рада, како је то прописано чланом 8 тачка 1 Закона о ванредним ситуацијама. Елементарна непогода је догађај хидрометеоролошког, геолошког или биолошког порекла, проузрокована деловањем природних сила, као што су: олуја, јаке кише, град и друге природне појаве већих размера које могу да проузрокују штету већег обима (члан 8 тачка 3 Закона о ванредним ситуацијама).

Према одредби члана 18 Закона о метеоролошкој и хидролошкој делатности ("Службени гласник РС", број 88/10), државне мреже метеоролошких станица обухватају и мреже падавинских станица. Влада на предлог Републичког хидрометеоролошког завода (РХМЗ), у смислу члана 18 став 5 наведеног закона, утврђује државне мреже метеоролошких станица, као и њихов програм рада и начин извештавања, у које спадају агрометеоролошке и падавинске станице (став 1 тачка 7 и 8).

Мере заштите у случају непосредне опасности од елементарних непогода сходно члану 8 тачка 28 Закона о ванредним ситуацијама, обухватају активирање штабова за ванредне ситуације, мобилизацију материјалних средстава и распоређивања људства и технике на најугроженија подручја Републике Србије. Како према члану 132 став 1 тачка 7 Закона о ванредним ситуацијама, Република Србија финансира и трошкове ангажовања овлашћених и оспособљених правних лица за извршавање задатака заштите од значаја за Републику Србију, поред тога што финансира и пружање материјалне помоћи при отклањању последица елементарних непогода, тужена је била у обавези да организује превентивне мере заштите од града. Будући да у субјекте система заштите и спасавања спадају и органи државне управе, па тако и

Министарство унутрашњих послова, као орган државне управе који је дужан да даје обавештење и да указује на могуће последице катастрофе, произилази да је тужена Република Србија била у обавези да усмерава своја средства ради остваривања система заштите и да благовремено ангажује стручни кадар ради противградне одбране и заштите а што није учинила 2018. године када је дошло до штетног догађаја, а како није доказала да је имала оправдан разлог да ту делатност од општег интереса обустави, одговорна је за насталу штету.

Неоновано се жалбом тужене указује да се у конкретном случају ради о вишој сили, граду који је проузроковао штету и који се није могао предвидети нити спречити сходно одредби члана 177 ЗОО, јер град не представља вишу силу да би тужена била ослобођена одговорности по наведеном члану јер се појава градоносних облака може у метеоролошком смислу предвидети и штета у претежном делу спречити, а имајући у виду да је тужена управо у циљу заштите од елементарних непогода била у обавези да успостави систем противградне заштите, како је то правилно закључио и првостепени суд.

Неоснован је и навод жалбе тужене да поред противградних ракета, постоји савременији и ефикаснији начин одбране од града које може предузети сам пољопривредни произвођач, као што је постављање противградних мрежа и осигурање засада, те да је тужилац непредузимањем тих радњи допринео настанку или обиму штете због чега би имао право на сразмерно смањену накнаду у смислу одредбе члана 192 ЗОО, с обзиром да осигурање засада не представља радњу коју је тужилац био дужан да изврши у ком случају би се пропуштање такве радње могло сматрати доприносом настанку или обиму штете, као и да тужилац није био у финансијској могућности да на целој површини свог пољопривредног газдинства постави противградне мреже, при чему је таква инвестиција економски неисплатива, с обзиром на приходе које може да оствари, а како је то правилно закључио првостепени суд.

Међутим, током поступка тужена је указивала да ефикасност противградне заштите није потпуна, наводећи различите проценте успешности, а коначно је определила да успешност система противградне заштите износи 70% која чињеница је са друге стране општепозната. Како је о проценту успешности противградне заштите изостало утврђење у побијаној пресуди, која чињеница је од значаја за утврђење обима штете коју тужилац трпи као последицу пропуштања тужене да изврши радње које је била дужна, због погрешне примене материјалног права-чланова 154 став 1, 155 и 189 ЗОО, чињенично стање је остало непотпуно утврђено.

Наиме, одредбом члана 192 Закона о облигационим односима прописано је правило о подељеној одговорности, по коме оштећени који је допринео да штета настане или да буде већа него што би иначе била, има право само на сразмерно смањену накнаду.

С обзиром на јавно доступне податке које објављује Републички хидрометеоролошки завод, а које представљају општепознату чињеницу која се не мора доказивати и то проценат успешности противградне заштите износи 70%, организовањем и активирањем система противградне заштите у време штетног

догађаја 70% засада тужиоца би било очувано, те штета настала услед недовољног активирања система износи 70% од укупне штете. Висина укупне штете је утврђена из записника Комисије за процену штете (коју тужени није спорио) у износу од 4.914.575,00 динара који представља износ укупне штете, па је тужиоцу досуђен износ од 3.440.202,50 динара, који представља износ укупне штете умањен за 30% а све са законском затезном каматом од дана пресуђења у складу са одредбом члана 189 став 2 ЗОО, те је тужбени захтев тужиоца за износ од 1.474.372,50 динара одбијен као неоснован, јер штета која је настала у том делу није у узрочно-последичној вези са пропуштањем органа тужене.

Применом одредби чланова 153, 154 и 163 Закона о парничном поступку тужиоцу који је у овом спору делимично успео а био заступан од стране пуномоћника из реда адвоката припадају трошкови за састав тужбе у износу од 33.750,00 динара, као и за састав једног образложеног поднеска, за приступ пуномоћника на 5 одржаних рочишта у износу од по 38.250,00 динара, за приступ на 5 неодржаних рочишта у износу од по 21.375,00 динара као и трошкови на име судске таксе за пресуду у износу од 73.372,00 динара а што све чини износ од 512.370,76 динара одмерено према Тарифи о наградама и накнади трошкова за рад адвоката у Републици Србији важећој на дан доношења одлуке. Тужиоцу је досуђена и законска затезна камата од дана наступања услова за извршење па до исплате, сагласно одредби члана 277 и 324 Закона о облигационим односима. Због свега напред наведеног другостепени суд је одлучио на основу овлашћења садржаних у одредби члана 387 став 1 тачка 6 Закона о парничном поступку као у ставу трећем, четвртом и петом изреке ове пресуде.

Тужиоцу су признати и трошкови другостепеног поступка за приступ пуномоћника на једном рочишту пред другостепеним судом у износу од 38.250,00 динара па је донета одлука као у ставу шестом изреке сходно члану 165 ЗПП.

Захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка је одбијен као неоснован будући да у жалбеном поступку није успела. Са разлога напред наведених одлучено је као у ставу седмом изреке ове пресуде сходно одредби члана 165 ЗПП.

**Председник већа-судија  
Јелена Стојилковић с.р**

За тачност отправка  
Управитељ писарнице  
Јасмина Ђокић